

ಶ್ರೀಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಭರತಶತ್ರುಘ್ನಹನುಮತ್ಸಮೇತ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ

ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ಆದಿಕಾವ್ಯೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ

॥ ತೃತೀಯಃ ಸರ್ಗಃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ಶ್ರೀ ರಂಗರಾಮಾನುಜ ಮಹಾದೇಶಿಕನ್

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ಶ್ರೀಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಭರತಶತ್ರುಘ್ನಹನುಮತ್ಸಮೇತ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ

॥ ತೃತೀಯಃ ಸರ್ಗಃ ॥

ವಸಿಷ್ಠವಾಮದೇವೌ ಪ್ರತಿ ಶ್ರೀರಾಮರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕಸಾಮಗ್ರೀಸಂಗ್ರಹಾರ್ಥಂ
ರಾಜ್ಞೋ ದಶರಥಸ್ಯಾನುರೋಧಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ ಸೇವಕಾನ್ ಪ್ರತಿ
ತದನುರೂಪಾದೇಶಸ್ಯ ದಾನಂ ರಾಜಾಜ್ಞಯಾ ಸುಮಂತ್ರೇಣ ಶ್ರೀರಾಮಸ್ಯ
ರಾಜಸಭಾಯಾಮಾನಯನಂ ರಾಜ್ಞಾ ಶ್ರೀರಾಮಂ ಪ್ರತಿ ಹಿತಸ್ತೋಪದೇಶಶ್ಚ

ತೇಷಾಮಂಜಲಿಪದ್ಮಾನಿ ಪ್ರಗೃಹೀತಾನಿ ಸರ್ವಶಃ |
ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯಾಬ್ರವೀದ್ ರಾಜಾ ತೇಭ್ಯಃ ಪ್ರಿಯಹಿತಂ ವಚಃ || 2.3.1 ||

ಅಹೋಽಸ್ಮಿ ಪರಮಪ್ರೀತಃ ಪ್ರಭಾವಶ್ಚಾತುಲೋ ಮಮ |
ಯನ್ನೇ ಜ್ಯೇಷ್ಠಂ ಪ್ರಿಯಂ ಪುತ್ರಂ ಯೌವರಾಜ್ಯಸ್ಥಮಿಚ್ಛಥ || 2.3.2 ||

ಇತಿ ಪ್ರತ್ಯರ್ಚಿತಾನ್ ರಾಜಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಿದಮಬ್ರವೀತ್ |
ವಸಿಷ್ಠಂ ವಾಮದೇವಂ ಚ ತೇಷಾಮೇವೋಪಶೃಣ್ವತಾಂ || 2.3.3 ||

ಚೈತ್ರಃ ಶ್ರೀಮಾನಯಂ ಮಾಸಃ ಪುಣ್ಯಃ ಪುಷ್ಪಿತಕಾನನಃ |
ಯೌವರಾಜ್ಯಾಯ ರಾಮಸ್ಯ ಸರ್ವಮೇವೋಪಕಲ್ಪತಾಂ || 2.3.4 ||

ರಾಜ್ಞಸ್ತುಪರತೇ ವಾಕ್ಯೇ ಜನಘೋಷೋ ಮಹಾನಭೂತ್ |
ಶನೈಸ್ತಸ್ಮಿನ್ ಪ್ರಶಾಂತೇ ಚ ಜನಘೋಷೇ ಜನಾಧಿಪಃ || 2.3.5 ||

ವಸಿಷ್ಠಂ ಮುನಿಶಾರ್ದೂಲಂ ರಾಜಾ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್ |
ಅಭಿಷೇಕಾಯ ರಾಮಸ್ಯ ಯತ್ ಕರ್ಮ ಸಪರಿಚ್ಛದಂ || 2.3.6 ||

ತದದ್ಯ ಭಗವನ್ ಸರ್ವಮಾಜ್ಞಾಪಯಿತುಮರ್ಹಸಿ |
ತಚ್ಛು ತ್ವಾ ಭೂಮಿಪಾಲಸ್ಯ ವಸಿಷ್ಠೋ ಮುನಿಸತ್ತಮಃ || 2.3.7 ||

ಆದಿದೇಶಾಗ್ರತೋ ರಾಜ್ಞಃ ಸ್ಥಿತಾನ್ ಯುಕ್ತಾನ್ ಕೃತಾಂಜಲೀನ್ |
ಸುವರ್ಣಾದೀನಿ ರತ್ನಾನಿ ಬಲೀನ್ ಸರ್ವೌಷಧೀರಪಿ || 2.3.8 ||

ಶುಕ್ಲಮಾಲ್ಯಾನಿ ಲಾಜಾಂಶ್ಚ ಪೃಥಕ್ ಚ ಮಧುಸರ್ಪಿಷೀ |
ಅಹತಾನಿ ಚ ವಾಸಾಂಸಿ ರಥಂ ಸರ್ವಾಯುಧಾನ್ಯಪಿ || 2.3.9 ||

ಚತುರಂಗಬಲಂ ಚೈವ ಗಜಂ ಚ ಶುಭಲಕ್ಷಣಂ |
ಚಾಮರವ್ಯಜನೇ ಚೋಭೇ ದ್ವಜಂ ಛತ್ರಂ ಚ ಪಾಂಡುರಂ || 2.3.10 ||

ಶತಂ ಚ ಶಾತಕುಂಭಾನಾಂ ಕುಂಭಾನಾಮಗ್ನಿವರ್ಚಸಾಂ |
ಹಿರಣ್ಯಶೃಂಗಮೃಷಭಂ ಸಮಗ್ರಂ ವ್ಯಾಘ್ರಚರ್ಮ ಚ || 2.3.11 ||

ಯಚ್ಚಾನ್ಯತ್ ಕಿಂಚಿದೇಷ್ಟವ್ಯಂ ತತ್ ಸರ್ವಮುಪಕಲ್ಪ್ಯತಾಂ |
ಉಪಸ್ಥಾಪಯತ ಪ್ರಾತರಗ್ನ್ಯಾಗಾರೇ ಮಹೀಪತೇಃ || 2.3.12 ||

ಅಂತಃಪುರಸ್ಯ ದ್ವಾರಾಣಿ ಸರ್ವಸ್ಯ ನಗರಸ್ಯ ಚ |
ಚಂದನಸ್ರಗ್ಭಿರಚ್ಯಂತಾಂ ಧೂಪೈಶ್ಚ ಘ್ರಾಣಹಾರಿಭಿಃ || 2.3.13 ||

ಪ್ರಶಸ್ತಮನ್ನಂ ಗುಣವದ್ ದಧಿಕ್ಷೀರೋಪಸೇಚನಂ |
ದ್ವಿಜಾನಾಂ ಶತಸಾಹಸ್ರಂ ಯತ್ಪ್ರಕಾಮಮಲಂ ಭವೇತ್ || 2.3.14 ||

ಸತ್ಕೃತ್ಯ ದ್ವಿಜಮುಖ್ಯಾನಾಂ ಶ್ವಃ ಪ್ರಭಾತೇ ಪ್ರದೀಯತಾಂ |
ಘೃತಂ ದಧಿ ಚ ಲಾಜಾಶ್ಚ ದಕ್ಷಿಣಾಶ್ಚಾಪಿ ಪುಷ್ಕಲಾಃ || 2.3.15 ||

ಸೂರ್ಯೇಽಭ್ಯುದಿತಮಾತ್ರೇ ಶ್ವೋ ಭವಿತಾ ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನಂ |
ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಶ್ಚ ನಿಮಂತ್ರಂತಾಂ ಕಲ್ಪಂತಾಮಾಸನಾನಿ ಚ || 2.3.16 ||

ಆಬದ್ಧಂತಾಂ ಪತಾಕಾಶ್ಚ ರಾಜಮಾರ್ಗಶ್ಚ ಸಿಚ್ಯತಾಂ |
ಸರ್ವೇ ಚ ತಾಲಾಪಚರಾ ಗಣಿಕಾಶ್ಚ ಸ್ವಲಂಕೃತಾಃ || 2.3.17 ||

ಕಕ್ಷ್ಯಾಂ ದ್ವಿತೀಯಾಮಾಸಾದ್ಯ ತಿಷ್ಠಂತು ನೃಪವೇಶ್ಮನಃ |
ದೇವಾಯತನಚೈತ್ಯೇಷು ಸಾನ್ನಭಕ್ಷ್ಯಾಃ ಸದಕ್ಷಿಣಾಃ || 2.3.18 ||

ಉಪಸ್ಥಾಪಯಿತವ್ಯಾಃ ಸ್ಯುರ್ಮಾಲ್ಯಯೋಗ್ಯಾಃ ಪೃಥಕ್ಪೃಥಕ್ |
ದೀರ್ಘಾಸಿಬದ್ಧಗೋಧಾಶ್ಚ ಸನ್ನದ್ಧಾ ಮೃಷ್ಟವಾಸಸಃ || 2.3.19 ||

ಮಹಾರಾಜಾಂಗನಂ ಶೂರಾಃ ಪ್ರವಿಶಂತು ಮಹೋದಯಂ |
ಏವಂ ವ್ಯಾದಿಶ್ಯ ವಿಪ್ರೌ ತು ಕ್ರಿಯಾಸ್ತತ್ರ ವಿನಿಷ್ಠಿತೌ || 2.3.20 ||

ಚಕ್ರತುಶ್ಚೈವ ಯಚ್ಛೇಷಂ ಪಾರ್ಥಿವಾಯ ನಿವೇದ್ಯ ಚ |
ಕೃತಮಿತ್ಯೇವ ಚಾಬ್ರೂತಾಮಭಿಗಮ್ಯ ಜಗತ್ಪತಿಂ || 2.3.21 ||

ಯಥೋಕ್ತವಚನಂ ಪ್ರೀತೌ ಹರ್ಷಯುಕ್ತೌ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮೌ |
ತತಃ ಸುಮಂತ್ರಂ ದ್ಯುತಿಮಾನ್ ರಾಜಾ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್ || 2.3.22 ||

ರಾಮಃ ಕೃತಾತ್ಮಾ ಭವತಾ ಶೀಘ್ರಮಾನೀಯತಾಮಿತಿ |
ಸ ತಥೇತಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಯ ಸುಮಂತ್ರೋ ರಾಜಶಾಸನಾತ್ || 2.3.23 ||

ರಾಮಂ ತತ್ರಾನಯಾಂಚಕ್ರೇ ರಥೇನ ರಥಿನಾಂ ವರಂ |
ಅಥ ತತ್ರ ಸಹಾಸೀನಾಸ್ತದಾ ದಶರಥಂ ನೃಪಂ || 2.3.24 ||

ಪ್ರಾಚ್ಯೋದೀಚ್ಯಾ ಪ್ರತೀಚ್ಯಾಶ್ಚ ದಾಕ್ಷಿಣಾತ್ಯಾಶ್ಚ ಭೂಮಿಪಾಃ |
ಮ್ಲೇಚ್ಛಾಶ್ಚಾರ್ಯಾಶ್ಚ ಯೇ ಚಾನ್ಯೇ ವನಶೈಲಾಂತವಾಸಿನಃ || 2.3.25 ||

ಉಪಾಸಾಂಚಕ್ರೀರೇ ಸರ್ವೇ ತಂ ದೇವಾ ವಾಸವಂ ಯಥಾ |
ತೇಷಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಸ ರಾಜರ್ಷಿರ್ಮರುತಾಮಿವ ವಾಸವಃ || 2.3.26 ||

ಪ್ರಾಸಾದಸ್ಥೋ ದಶರಥೋ ದದರ್ಶಾಯಾಂತಮಾತ್ಮಜಂ |
ಗಂಧರ್ವರಾಜಪ್ರತಿಮಂ ಲೋಕೇ ವಿಖ್ಯಾತಪೌರುಷಂ || 2.3.27 ||

ದೀರ್ಘಬಾಹುಂ ಮಹಾಸತ್ತ್ವಂ ಮತ್ತಮಾತಂಗಗಾಮಿನಂ |
ಚಂದ್ರಕಾಂತಾನನಂ ರಾಮಮತೀವ ಪ್ರಿಯದರ್ಶನಂ || 2.3.28 ||

ರೂಪೌದಾರ್ಯಗುಣೈಃ ಪುಂಸಾಂ ದೃಷ್ಟಿಚಿತ್ತಾಪಹಾರಿಣಂ |
ಘರ್ಮಾಭಿತಪ್ತಾಃ ಪರ್ಜನ್ಯಂ ಹ್ಲಾದಯಂತಮಿವ ಪ್ರಜಾಃ || 2.3.29 ||

ನ ತತರ್ಪ ಸಮಾಯಾಂತಂ ಪಶ್ಯಮಾನೋ ನರಾಧಿಪಃ |
ಅವತಾರ್ಯ ಸುಮಂತ್ರಸ್ತು ರಾಘವಂ ಸ್ಯಂದನೋತ್ತಮಾತ್ || 2.3.30 ||

ಪಿತುಃ ಸಮೀಪಂ ಗಚ್ಛಂತಂ ಪ್ರಾಂಜಲಿಃ ಪೃಷ್ಠತೋಽನ್ವಗಾತ್ |
ಸ ತಂ ಕೈಲಾಸಶೃಂಗಾಭಂ ಪ್ರಾಸಾದಂ ರಘುನಂದನಃ || 2.3.31 ||

ಆರುರೋಹ ನೃಪಂ ದ್ರಷ್ಟುಂ ಸಹಸಾ ತೇನ ರಾಘವಃ |
ಸ ಪ್ರಾಂಜಲಿರಭಿಪ್ರೇತ್ಯ ಪ್ರಣತಃ ಪಿತುರಂತಿಕೇ || 2.3.32 ||

ನಾಮ ಸ್ವಂ ಶ್ರಾವಯನ್ ರಾಮೋ ವವಂದೇ ಚರಣೌ ಪಿತುಃ |
ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪ್ರಣತಂ ಪಾರ್ಶ್ವೇ ಕೃತಾಂಜಲಿಪುಟಂ ನೃಪಃ || 2.3.33 ||

ಗೃಹ್ಯಾಂಜಲೌ ಸಮಾಕೃಷ್ಯ ಸಸ್ವಜೇ ಪ್ರಿಯಮಾತ್ಮಜಂ |
ತಸ್ಮೈ ಚಾಭ್ಯುದ್ಯತಂ ಸಮ್ಯಜ್ಮಣಿಕಾಂಚನಭೂಷಿತಂ || 2.3.34 ||

ದಿದೇಶ ರಾಜಾ ರುಚಿರಂ ರಾಮಾಯ ಪರಮಾಸನಂ |
ತಥಾಽಸನವರಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ವ್ಯದೀಪಯತ ರಾಘವಃ || 2.3.35 ||

ಸ್ವಯೈವ ಪ್ರಭಯಾ ಮೇರುಮುದಯೇ ವಿಮಲೋ ರವಿಃ |
ತೇನ ವಿಭ್ರಾಜಿತಾ ತತ್ರ ಸಾ ಸಭಾಪಿ ವ್ಯರೋಚತ || 2.3.36 ||

ವಿಮಲಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರಾ ಶಾರದೀ ದ್ಯೌರಿವೇಂದುನಾ |
ತಂ ಪಶ್ಯಮಾನೋ ನೃಪತಿಸ್ತುತೋಷ ಪ್ರಿಯಮಾತ್ಮಜಂ || 2.3.37 ||

ಅಲಂಕೃತಮಿವಾತ್ಮಾನಮಾದರ್ಶತಲಸಂಸ್ಥಿತಂ |
ಸ ತಂ ಸುಸ್ಥಿತಮಾಭಾಷ್ಯ ಪುತ್ರಂ ಪುತ್ರವತಾಂ ವರಃ || 2.3.38 ||

ಉವಾಚೇದಂ ವಚೋ ರಾಜಾ ದೇವೇಂದ್ರಮಿವ ಕಶ್ಯಪಃ |
ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಯಾಮಸಿ ಮೇ ಪತ್ನ್ಯಾಂ ಸದೃಶ್ಯಾಂ ಸದೃಶಃ ಸುತಃ || 2.3.39 ||

ಉತ್ಪನ್ನಸ್ತ್ವಂ ಗುಣಜ್ಯೇಷ್ಠೋ ಮಮ ರಾಮಾತ್ಮಜಃ ಪ್ರಿಯಃ |
ತ್ವಯಾ ಯತಃ ಪ್ರಜಾಶ್ಚೇಮಾಃ ಸ್ವಗುಣೈರನುರಂಜಿತಾಃ || 2.3.40 ||

ತಸ್ಮಾತ್ ತ್ವಂ ಪುಷ್ಯಯೋಗೇನ ಯೌವರಾಜ್ಯಮವಾಪ್ನುಹಿ |
ಕಾಮತಸ್ತ್ವಂ ಪ್ರಕೃತ್ಯೈವ ನಿರ್ಣೀತೋ ಗುಣವಾನಿತಿ || 2.3.41 ||

ಗುಣವತ್ಯಪಿ ತು ಸ್ನೇಹಾತ್ ಪುತ್ರ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ತೇ ಹಿತಂ |
ಭೂಯೋ ವಿನಯಮಾಸ್ಥಾಯ ಭವ ನಿತ್ಯಂ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ || 2.3.42 ||

ಕಾಮಕ್ರೋಧಸಮುತ್ಥಾನಿ ತ್ಯಜಸ್ವ ವ್ಯಸನಾನಿ ಚ |
ಪರೋಕ್ಷಯಾ ವರ್ತಮಾನೋ ವೃತ್ತಾ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಯಾ ತಥಾ || 2.3.43 ||

ಅಮಾತ್ಯಪ್ರಭೃತೀಃ ಸರ್ವಾಃ ಪ್ರಜಾಶ್ಚೈವಾನುರಂಜಯ |
ಕೋಷ್ಠಾಗಾರಾಯುಧಾಗಾರೈಃ ಕೃತ್ವಾ ಸನ್ನಿಚಯಾನ್ ಬಹೂನ್ || 2.3.44 ||

ಇಷ್ಟಾನುರಕ್ತಪ್ರಕೃತಿಯಃ ಪಾಲಯತಿ ಮೇದಿನೀಂ |
ತಸ್ಯ ನಂದಂತಿ ಮಿತ್ರಾಣಿ ಲಬ್ಧ್ವಾಮೃತಮಿವಾಮರಾಃ || 2.3.45 ||

ತಸ್ಮಾತ್ ಪುತ್ರ ತ್ವಮಾತ್ಮಾನಂ ನಿಯಮ್ಯೈವಂ ಸಮಾಚರ |
ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ಸುಹೃದಸ್ತಸ್ಯ ರಾಮಸ್ಯ ಪ್ರಿಯಕಾರಿಣಃ || 2.3.46 ||

ತ್ವರಿತಾಃ ಶೀಘ್ರಮಾಗತ್ಯ ಕೌಸಲ್ಯಾಯೈ ನ್ಯವೇದಯನ್ |
ಸಾ ಹಿರಣ್ಯಂ ಚ ಗಾಶ್ಚೈವ ರತ್ನಾನಿ ವಿವಿಧಾನಿ ಚ || 2.3.47 ||

ವ್ಯಾದಿದೇಶ ಪ್ರಿಯಾಖ್ಯೇಭ್ಯಃ ಕೌಸಲ್ಯಾ ಪ್ರಮದೋತ್ತಮಾ |
ಅಥಾಭಿವಾದ್ಯ ರಾಜಾನಂ ರಥಮಾರುಹ್ಯ ರಾಘವಃ |
ಯಯೌ ಸ್ವಂ ದ್ಯುತಿಮದ್ ವೇಶ್ಮ ಜನೌಘೈಃ ಪ್ರತಿಪೂಜಿತಃ || 2.3.48 ||

ತೇ ಚಾಪಿ ಪೌರಾ ನೃಪತೇರ್ವಚಸ್ತ -
ಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ತದಾ ಲಾಭಮಿವೇಷ್ಟಮಾಶು |

ನರೇಂದ್ರಮಾಮಂತ್ರೈಃ ಗೃಹಾಣಿ ಗತ್ವಾ
ದೇವಾನ್ ಸಮಾನರ್ಚುರಭಿಪ್ರಹೃಷ್ಟಾಃ || 2.3.49 ||

|| ಇತ್ಯಾರ್ಷೇ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ಆದಿಕಾವ್ಯೇ
ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ ತೃತೀಯಃ ಸರ್ಗಃ ||